

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET A UNA BONA ADMINISTRACIÓ (GESTIÓ I RECAPTACIÓ)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 9 de gener de 2025, el ciutadà va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava el següent:

- En dates 23 de juliol i 21 d'agost de 2024, va presentar dos escrits a l'Institut Municipal d'Hisenda dels que no havia rebut resposta. Del primer no n'acreditava la presentació, i el segon, va quedar registrat.
- Estava disconforme amb l'embargament de la devolució de l'IRPF de l'exercici 2023, efectuat per l'Agència Estatal d'Administració Tributària (AEAT) per compte de l'Ajuntament de Barcelona.
- També se li havia embargat el compte corrent i al·legava que únicament percep una pensió no contributiva l'import de la qual era inembargable.
- A més, demanava que, si no es complien els requisits per considerar els seus ingressos inembargables, se li fraccionés el deute en quotes mensuals d'acord amb la seva situació econòmica.

Actuacions fetes

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, la Sindicatura la va admetre a tràmit i va iniciar la instrucció de l'expedient.

Es va considerar convenient dirigir-se a l'**Institut Municipal d'Hisenda** per conèixer les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada. El dia 22 de gener de 2025, es va sol·licitar a aquest òrgan municipal la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Es van estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els principis de bona administració per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 10 de març de 2025, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa la tramitació donada als escrits presentats per la persona interessada.

CONSIDERACIONS

1. Els escrits presentats pel ciutadà.

Respecte d'aquesta qüestió, l'Institut Municipal d'Hisenda (IMH) informa que, pel que fa a l'escrit que el ciutadà manifesta haver presentat el mes de juliol de 2024, no li consta que s'hagi presentat.

Sí, en canvi, consta presentat el de data 21 d'agost de 2024, en el qual mostra la seva disconformitat amb l'embargament de la devolució de l'IRPF de l'exercici 2023, efectuat per l'Agència Estatal d'Administració Tributària (AEAT) per compte de l'Ajuntament de Barcelona.

2. El recurs presentat en data 21 d'agost de 2024.

Pel que fa a la instància, referent a l'embargament de la devolució de l'IRPF de l'any 2023, l'IMH informa que s'ha comprovat que aquest es va practicar en concepte de les nou sancions.

Val a dir que el ciutadà no ha qüestionat en la seva queixa la imposició d'aquestes sancions. A més, segons consta a la documentació adjunta a l'informe de l'IMH, aquestes **sancions són fermes en via administrativa**, i un cop acabat el termini pel pagament voluntari sense que s'hagi satisfet s'inicia el **procediment de constrenyiment**.

El procediment de constrenyiment es regula en la Llei 58/2003, de 17 de desembre, general tributària (LGT, article 167 i següents), i en el Reial decret 939/2005, de 29 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament general de recaptació (article 70 i següents).

De conformitat amb el que disposa l'article 167.1 de la LGT, el procediment de constrenyiment s'inicia mitjançant una provisió notificada a l'obligat tributari en què cal identificar el deute pendent i els recàrrecs corresponents (article 28 de l'LGT). En el mateix acte se li requereix que efectui el pagament i se l'adverteix que, si no es paga el deute dins el termini atorgat d'acord amb l'article 62.5 de l'LGT, se li embargaran els béns, segons estableix l'article 169 de la mateixa norma.

D'acord amb l'article 170.3 de l'LGT, contra la diligència d'embargament només són admissibles uns motius determinats, i no cap altre motiu (com ara algun aspecte del procediment sancionador). Són els següents:

- a) Extinció del deute o prescripció del dret a exigir el pagament.
- b) Falta de notificació de la provisió de constrenyiment.
- c) Incompliment de les normes reguladores de l'embargament.
- d) Suspensió del procediment de recaptació.

Pel que fa a la notificació de la provisió de constrenyiment, hem d'entendre que es va fer de conformitat amb què estableixen els articles del 109 al 112 de l'LGT, atès que no ha estat objecte de queixa per part del ciutadà.

Segons què s'exposa anteriorment, aquesta Sindicatura conclou que **no s'observen indicis d'actuació irregular per part de l'òrgan municipal supervisat.**

3. La manca de resposta al recurs interposat

Tal com s'ha dit, en data 21 d'agost de 2024, el ciutadà va presentar un recurs de reposició contra la diligència d'embargament.

En aquest punt, convé recordar que l'article 46 de la Llei 1/2006, de 13 de març, de règim especial del municipi de Barcelona, regula el recurs d'alçada davant l'alcaldia contra els actes d'aplicació dels tributs i ingressos de dret públic (com les multes i sancions), al qual li és aplicable el règim del recurs de reposició de l'article 14 del Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals (TRLRHL).

L'article 14.2.I de la norma esmentada disposa que aquest recurs s'ha de resoldre en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la presentació.

Doncs bé, tenint en compte la data d'interposició del recurs i que la proposta de resolució desestimària dictada per l'IMH no es va fer fins al 18 de febrer de 2025, amb posterioritat a la intervenció d'aquesta Sindicatura, hem de concloure que el **termini de gairebé sis mesos transcorregut entre la data de presentació del recurs i la notificació de la resolució no és adequat.**

Aquesta Sindicatura no desconeix el gran volum d'expedients sancionadors que tramita l'IMH i, malgrat les mesures per a la millora contínua que s'han implantat progressivament en els àmbits organitzatiu i tecnològic, en determinades ocasions no és possible complir els terminis establerts per la normativa. Per això, l'IMH revisa constantment els seus processos, per tal de reduir els terminis de resolució.

Tanmateix, aquesta institució no pot perdre de vista que l'accés a l'Administració és la porta d'entrada per a l'exercici dels drets i deures de la ciutadania.

En aquest punt, cal recordar que entre els principis generals d'actuació de les administracions públiques recollits a l'article 3 de la Llei 40/2015, de règim jurídic del sector públic, hi figura el de prestar un servei efectiu a la ciutadania i el d'agilitzar els procediments administratius i les activitats de gestió. En aquest mateix sentit es pronuncia l'article 21 de la Llei catalana 26/2010, de 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya.

4. L'embargament de la devolució de l'IRPF corresponent a l'exercici fiscal 2023.

El ciutadà promotor de la queixa manifestava que només percebia una pensió no contributiva molt inferior al salari mínim interprofessional, la qual, de conformitat amb l'article 607 de la Llei d'enjudiciament civil (LEC), és inembargable.

Respecte del tema de la inembargabilitat, l'IMH informa que pel que fa als embargaments de comptes, l'article 607.1 de la LEC preveu que és inembargable el salari, el sou, la pensió, la retribució o el seu equivalent que no excedeixi la quantia assenyalada per al salari mínim interprofessional.

Tanmateix, les devolucions tributàries, com és el cas de les devolucions de l'IRPF, **no s'enquaden dins d'aquest àmbit de protecció de la Llei** perquè tenen una naturalesa diferent, que obeeix a la restitució de la quantitat retinguda en excés per l'Administració Tributària, per la qual cosa aquesta quantitat perd la condició de salari o anàloga.

L'òrgan municipal afegeix que, per a l'embargament de la devolució de l'IRPF efectuada per l'Agència Estatal de l'Administració Tributària per compte de l'Ajuntament, se segueix un procediment pel qual s'envien els deutes perquè aquesta practiqui l'embargament segons la normativa tributària, tenint en compte que, en aquests casos, tal com s'ha indicat anteriorment, no es té en compte l'import de les retribucions a l'efecte de determinar el límit embargable de la devolució a la qual tingui dret.

L'article 169 de l'LGT, referent a la pràctica d'embargament de béns i drets, disposa la classificació de les actuacions segons els tipus de béns embargats, de manera que poden haver-hi diligències d'embargament de comptes, crèdits, valors, i immobles, entre d'altres.

Quant a l'ordre d'embargament, l'art. 169.2 estableix una sèrie de criteris força flexibles i, d'entrada, s'ha d'atendre la facilitat més gran de la seva alienació i

l'onerositat menor d'aquesta per a l'obligat tributari. En cas que aquests criteris són d'aplicació impossible o molt difícil, cal atènyer-se a l'ordre següent:

- Diner efectiu o en comptes oberts en entitats de crèdit.
- Crèdits, efectes, valors i drets realitzables a l'acte o a curt termini.
- Sous, salaris i pensions.
- Béns immobles.
- Interessos, rendes i fruits de tota espècie.
- Establiments mercantils o industrials.
- Metalls preciosos, joieria i antiguitats.
- Béns mobles o semovents.
- Crèdits, efectes, valors i drets realitzables a llarg termini.

En conseqüència, compartim el parer de l'IMH en el sentit que **l'embargament de la devolució de l'IRPF practicada a l'interessat es considera correcta**. Per aquest motiu, l'IMH ha emès proposta de resolució en sentit desestimatori del recurs presentat pel ciutadà i, un cop dictada per l'òrgan competent, la resolució es notificarà formalment al ciutadà promotor de la queixa.

5. L'embargament de comptes en entitats de crèdit.

Com hem assenyalat més amunt en el procediment d'embargament, els sous o pensions són inembargables quan són inferiors al salari mínim interprofessional (SMI).

Pel que fa a l'embargament de comptes corrents, l'IMH informa que **s'embarga el saldo existent en el moment en què l'entitat bancària dona compliment a l'ordre d'embargament dictada per l'Administració**. És, per tant, l'entitat bancària qui controla l'import embargable, en funció dels límits legals, que acaben determinant sobre quin import es practicarà efectivament la retenció econòmica.

En relació amb l'embargament en el compte bancari del ciutadà promotor de la queixa, l'IMH ha comprovat que, en data 11 d'octubre de 2023, es va dictar la diligència d'embargament, per un import de 731,33 euros, en la qual s'inclouen les quotes de l'exercici 2023 de l'impost sobre béns immobles (IBI) dels objectes tributaris.

L'import efectivament embargat, en data 3 de novembre de 2023, mitjançant aquesta diligència d'embargament, va ser de 302,48 euros, i consta aplicat en el pagament parcial de l'import de les quotes de l'exercici 2023 de l'IBI dels objectes tributaris.

A la vista de les al·legacions efectuades per l'interessat a la instància, en relació amb la inembargabilitat, l'IMH ha requerit al ciutadà perquè aporti la documentació següent, a fi de valorar si les quantitats embargades eren embargables:

1. Extracte del compte bancari amb els moviments dels tres mesos anteriors a la retenció.
2. Còpia dels dos darrers rebuts de la pensió percebuda o certificat del pagador.

3. Còpia de la resolució de concessió de la pensió.

Quan l'interessat aporti la documentació que se li ha requerit, l'IMH revisarà els moviments del seu compte corrent per determinar si l'entitat bancària va practicar correctament l'embargament.

En definitiva, cobrar per sota del salari mínim interprofessional només determina la inembargabilitat en el cas dels embargaments de sous o pensions. Per a la resta de possibles embargaments, **es consideren altres circumstàncies a més dels ingressos, com ara la disponibilitat d'altres béns o drets.**

En aquest cas, l'IMH informa que, segons consta a les bases de dades municipals, el ciutadà promotor de la queixa és titular d'un vehicle i de tres immobles, la qual cosa justifica que no es pot considerar inembargable a tots els efectes, d'acord amb la normativa tributària.

6. Possibilitat de fraccionament del deute

Respecte d'aquesta petició del ciutadà, l'IMH informa que les condicions per formalitzar la petició de fraccionament s'indiquen a la pàgina web municipal:

<https://seuelectronica.ajuntament.barcelona.cat/oficinavirtual/ca/tramit/20230001608>

La formalització del fraccionament pot efectuar-se:

- Per internet: ajuntament.barcelona.cat/hisenda (canal obligatori per a empreses i professionals de la gestió per deutes de fins a 24.000 euros).
- Per telèfon: 010 o 931 537 010 (si es truca des de fora de l'àrea metropolitana).
- Presencialment: a les oficines del c. Llacuna, 63, 08005 Barcelona, prèvia cita concertada a través d'Internet: ajuntament.barcelona.cat/hisenda i per telèfon: 010 o 931 537 010 si es truca des de fora de l'àrea metropolitana.

L'Ajuntament de Barcelona, conscient de les dificultats econòmiques que pateixen determinades persones, ofereix la possibilitat de pagar els deutes a terminis, paralitzar l'embargament de comptes o béns i formalitzar un expedient de pagament fraccionat. Com a norma general, l'aportació mensual mínima és de 30 euros, i s'abona mitjançant domiciliació bancària.

L'IMH ha comunicat a aquesta Sindicatura que, d'acord amb la documentació que aporti el ciutadà, estudiarà les condicions que es poden oferir, quant al termini i import mensual a pagar, perquè pugui assumir el deute de manera que sigui com menys onerosa millor.

Els principis de **bona administració** i eficàcia es troben reconeguts al dret de la Unió Europea (article 41 de la Carta de drets fonamentals), als articles 9.3 i 103 de la Constitució espanyola i a l'article 3 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, del règim jurídic del sector públic.

Així mateix, la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat, aprovada l'any 2000, esmenta, en l'article XXIII, quan es refereix a l'eficàcia dels serveis públics com a indicatiu d'una bona administració, que les autoritats locals han de garantir l'eficàcia dels serveis públics i la seva adaptació a les necessitats de les persones usuàries.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació de l'Institut Municipal d'Hisenda ha estat ajustada a dret.**

Això no obstant, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a l'Institut Municipal d'Hisenda** que continuï treballant en la implementació de mesures tècniques i organitzatives per donar compliment als terminis legals de resolució en els procediments tributaris.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.